

2015W1599

26 mei 2016

De Klachtencommissie seksueel misbruik in de R.-K. Kerk van de Stichting Beheer & Toezicht i.z. Seksueel Misbruik in de R.-K. Kerk in Nederland, verder ook: de Klachtencommissie, geeft op grond van de Procedure Klachtencommissie seksueel misbruik in de R.-K. Kerk (verder ook: de Procedure) het volgende advies inzake de klacht van:

[naam],
geboren op [datum],
wonende te [plaats],
hierna te noemen: klager,
juridisch adviseur: mr. M.L.J. Bomers, advocaat te Nijmegen.

tegen:

wijlen [naam],
geboren op [datum], overleden op [datum],
de persoon over wie geklaagd wordt,
hierna ook te noemen: aangeklaagde,
van [dag] [maand] 1972 tot [dag] [maand] 1988 pastoor van de
[naam]parochie te [plaats].

1. De procedure

Het klaagschrift is door de griffie van de Klachtencommissie ontvangen op 11 december 2015.

Op 4 februari 2016 is bij de griffie een inhoudelijke reactie op het klaagschrift ingekomen van [naam], hoofd bureau officialaat Aartsbisdom Utrecht.

Op 14 april heeft te Utrecht een zitting van de Klachtencommissie achter gesloten deuren plaatsgevonden, waarbij de Klachtencommissie was samengesteld uit de onder aan dit advies te noemen leden.

Klager is verschenen samen met zijn echtgenote, [naam]. Hij heeft zijn standpunt toegelicht.

Hij werd bijgestaan door zijn juridisch adviseur mr. M.L.J Bomers

Namens het Aartsbisdom is verschenen [naam].

De Klachtencommissie heeft voorts kennis genomen van het nagekomen schrijven van mr. Bomers d.d. 26 april 2016 en de reactie daarop van mr. [naam] d.d. 4 mei 2016.

2. De klacht (zakelijk weergegeven)

2.1. klager komt uit een gezin met vier kinderen. Klager was de jongste van het gezin. Klager was een energiek, initiatiefrijk kind. Klager herinnert zich dat hij vaak vroeg om aandacht bij zijn ouders, maar die aandacht niet of beperkt kreeg. Klager voelde zich een beetje eenzaam in het gezin. Aandacht, genegenheid en een luisterend oor ontbraken vaak.

2.2. Toen klager 13 à 14 jaar oud was, werd hij door aangeklaagde gevraagd om misdienaar te worden. Op een gegeven moment moest klager op een zaterdagavond de mis dienen. De misdienaars moesten daartoe op tijd in de sacristie zijn. Toen klager bij de sacristie aankwam was er al een andere jongen, die ook de mis moest dienen. Op tafel stond een schaal gevuld met rijksdaalders. De jongen pakte er wat rijksdaalders van. Klager reageerde geschrokken. De jongen merkte laconiek op dat hij dit wel gemakkelijk vond voor het uitgaan. Dit voorval hield klager bezig. Klager vond het ook wel handig om wat extra geld te hebben, onder andere omdat hij rookte, hetgeen best veel geld kostte.

2.3. De volgende keer in de sacristie heeft klager ook geld gepakt, in totaal ongeveer 10 gulden. De keer daarna, toen klager weer de mis moest dienen op een zaterdagavond, ging klager ruim voor de mis begon via de achterzijde naar de sacristie. In de sacristie bevond zich een kluis. Klager deed de deur van de kluis wat verder open en wilde opnieuw wat geld pakken uit de collecteschaal. Op dat moment kwam aangeklaagde binnen. Aangeklaagde bleef rustig en zei tegen klager dat dat niet mocht. Aangeklaagde gebood klager om op maandagavond bij hem langs te komen op de pastorie. Klager was doodsbang. Met angst en beven ging klager die maandagavond naar de pastorie. Normaliter deed de huishoudster open maar deze keer was het aangeklaagde zelf die de deur open deed. De huishoudster was niet aanwezig. Toen klager in de pastorie was herhaalde aangeklaagde streng dat klager het geld niet uit de kluis had mogen halen. Vervolgens zei hij dat zij naar zolder zouden gaan. Op zolder lag naast de trap een deken op de grond. Aangeklaagde gebood klager zich te ontkleden. Zijn onderbroek mocht hij aanhouden. Klager schrompelde in elkaar van ellende maar hij gehoorzaamde. Ook aangeklaagde kleedde zich uit, met uitzondering van zijn hemd en onderbroek. Klager moest op zijn rug gaan liggen. Vervolgens ging aangeklaagde op klager zitten en zei: *“We gaan je sterk maken. We gaan beginnen met buikspieroefeningen. Span je buikspieren maar aan en kantel je heupen”*. Aangeklaagde zat met zijn geslachtsdeel tegen het geslachtsdeel van klager aan terwijl klager zijn heupen heen en weer moest bewegen. In de herinnering van klager heeft hij daar ongeveer een half uur gelegen. Aangeklaagde boog zich over klager heen en zei dat hij het goed deed. Verder herhaalde aangeklaagde tegen klager dat hij het geld niet had mogen pakken. Langzamerhand verdween de boosheid van aangeklaagde en op een gegeven moment hield hij op. Hij zei dat klager weer mocht vertrekken en dat hij volgende week opnieuw moest langskomen. Klager was helemaal verhouwereerd. Klager vroeg zich af wat er gebeurd was en wat er nog ging gebeuren. Hij was erg bang voor de verdere consequenties.

2.4. Een week later is klager weer naar de pastorie gegaan. Opnieuw was het aangeklaagde die aan de voordeur verscheen. Hij deed raampje van de voordeur open en zei tegen klager: *“dit doen we niet meer”* en *“het is goed zo”*. Klager bleef verslagen achter. Hij was heel erg bang dat het uit zo komen. Hij was bang voor de pastoor en sloot zich steeds verder af voor zijn omgeving. Klager ging langzamerhand ook slechter presteren op school. Leraren op school vroegen zich af wat er met klager aan de hand was maar klager sloot zich steeds verder af voor de buitenwereld en ging mensen wantrouwen, vooral mensen met een bepaalde positie en gezag.

2.6. In 2010 is de vader van klager overleden. Vanaf deze periode is klager bij diverse personen in therapie geweest. Niets hielp omdat klager zijn gevoelens en angsten continu voor zichzelf hield, zo bang was hij. Klager is in de ziektewet beland en heeft zich regelmatig afgevraagd of het leven voor hem nog wel zin had. Enkele malen heeft hij een sterke neiging gehad om tegen een boom te rijden, maar dit durfde hij uiteindelijk niet. In december 2012 is

klager totaal 'door het lint gegaan'. Op nadrukkelijk advies van zijn vrouw en kinderen heeft klager hulp gezocht bij een psychiater. Vervolgens heeft klager EMDR-therapie ondergaan. Die therapie heeft ertoe geleid dat klager door te spreken over hetgeen hem in zijn jeugd was overkomen, zich heeft kunnen bevrijden van het grote geheim wat hij al die jaren alleen met zich mee had gedragen.

2.7. Het doel van de Klachtenprocedure is dat het seksueel misbruik van aangeklaagde, alsmede de gevolgen die het heeft gehad in het leven van klager worden erkend en voorts dat hiervoor excuses worden gemaakt.

3. De reactie (zakelijk weergegeven)

Aangeklaagde is overleden en kan geen weerwoord geven. [Naam] heeft in zijn reactie gesteld dat uitgebreid onderzoek is verricht naar de levensloop van aangeklaagde. Hij concludeert dat in het persoonsdossier van aangeklaagde een aantal elementen voorkomen die relevant zouden kunnen zijn voor de beoordeling van de klacht. Ten eerste een brief van 28 november 1961 (vermoedelijk afkomstig van de heer [naam], toenmalige deken van het Dekenaat [plaats]) aan vermoedelijk vicaris-generaal [naam], waarin gemeld wordt dat door ouders bezwaren tegen aangeklaagde geuit zijn omdat hij met enige leerlingen veel te sterke bindingen heeft, 'hij leent hen boeken die, op zijn minst genomen, zeer vulgair zijn.

Ten tweede een brief van 29 september 2010 van de Instelling Hulp& Recht aan het Aartsbisdom Utrecht, waarin wordt bericht dat tegen aangeklaagde een klacht is ingediend (zaaknummer 2010T140). Na bovengenoemde brief heeft het Aartsbisdom echter nimmer een klaagschrift ontvangen tegen aangeklaagde.

Aangeklaagde komt niet voor in de informatie die het Aartsbisdom Utrecht van de Commissie Deetman heeft ontvangen.

4. De beoordeling

4.1. Volgens de Procedure moet onder seksueel misbruik worden verstaan iedere gedraging waarbij iemand onder dwang of in een afhankelijkheidsrelatie seksuele handelingen moet verrichten ofwel ondergaan ofwel daarvan toeschouwer moet zijn, dan wel seksueel getinte toenaderingen of uitlatingen in welke vorm dan ook moet dulden. Onder dwang wordt onder meer begrepen: fysiek geweld of dreiging daarmee, psychische druk, intimidatie en/of chantage. Verder wordt onder seksueel misbruik ook verstaan het maken van seksueel getint beeldmateriaal van iemand en het gebruiken en doorgeven daarvan.

4.2. Voordat aan een inhoudelijke behandeling van de klacht kan worden toegekomen, dient op grond van de Procedure beoordeeld te worden of klager in zijn klacht kan worden ontvangen nu klager na 1 mei 2015 zijn klacht heeft ingediend bij de Klachtencommissie en hierdoor niet voldaan is aan artikel 2.1. De Klachtencommissie overweegt met betrekking tot de ontvankelijkheid als volgt.

Op 24 oktober 2013 is de melding van seksueel misbruik van klager door de griffie van de Klachtencommissie ontvangen. Klager heeft per telefoon d.d. 25 september 2015 doorgegeven dat hij zijn melding wil omzetten in een klacht. Dit verzoek van klager is na de uiterste indieningsdatum van een formele klacht, te weten 1 mei 2015, gekomen. Gebleken is echter dat aan klager bij het aanschrijven van alle melders in april 2015, abusievelijk geen brief is verstuurd door het Meldpunt. In deze brief van april 2015 zijn melders gewezen op

bovengenoemde uiterste indieningsdatum. Nu deze brief door het Meldpunt niet naar klager is verstuurd is de Klachtencommissie van oordeel dat klager van de overschrijding van de termijn geen verwijt kan worden gemaakt en dat hij derhalve in zijn klacht kan worden ontvangen.

4.3. Niet ter discussie staat dat de door klager gestelde feiten moeten worden gekwalificeerd als seksueel misbruik in de zin van de Procedure.

4.4. Er zijn ongeveer veertig jaar verstreken sedert de feiten die klager aangeklaagde verwijt zich hebben afgespeeld. Alleen al door het overlijden van aangeklaagde zijn deze feiten niet meer in detail te onderzoeken. Wél is voor de Klachtencommissie aannemelijk geworden dat de gebeurtenissen die klager schetst hebben plaatsgevonden.

Klager moest met aangeklaagde mee naar de zolder van de pastorie. Daar lag naast de trap een deken op de grond. Klager moest zich, afgezien van zijn onderbroek, ontkleden. Ook aangeklaagde kleedde zich uit, met uitzondering van zijn hemd en onderbroek. Klager moest op zijn rug gaan liggen en vervolgens ging aangeklaagde bovenop klager zitten en zei: *“We gaan je sterk maken. We gaan beginnen met buikspieroefeningen. Span je buikspieren maar aan en kantel je heupen”*. Aangeklaagde zat met zijn geslachtsdeel tegen het geslachtsdeel van klager aan terwijl klager zijn heupen heen en weer moest bewegen. In de herinnering van klager heeft hij daar ongeveer een half uur gelegen.

De Klachtencommissie is hiervan overtuigd geraakt, in de eerste plaats door de authentieke wijze waarop en de details waarmee klager zijn verhaal heeft verteld.

Daarnaast wordt klagers relaas ondersteund door een ongedateerde verklaring van mevrouw [naam], klinisch psycholoog/psychotherapeut van klager en de verklaring van 20 april 2016 van de heer [naam], psychiater van klager, waarin de heer [naam] op grond van de feitelijke gebeurtenissen tot de diagnose PTSS komt. Voorts heeft de Klachtencommissie kennis genomen van de verklaring van mevrouw [naam], waarin zij kenbaar maakt dat zij slachtoffer is geweest van grensoverschrijdend gedrag door aangeklaagde in de periode 1956-1958.

Tenslotte blijkt uit de inhoudelijke reactie van het Aartsbisdom dat er een brief van 28 november 1961 van de toenmalige deken van het Dekenaat [plaats] aan vermoedelijk de vicaris-generaal is aangetroffen. In deze brief wordt gemeld dat bezwaren tegen aangeklaagde geuit zijn omdat hij met enige leerlingen veel te sterke bindingen heeft, ‘hij leent hen boeken die, op zijn minst genomen, zeer vulgair zijn.

4.5. Het behoeft geen betoog dat het seksueel misbruik door aangeklaagde met gebruikmaking van misbruik van gezag en in een afhankelijkheidsrelatie hoogst kwalijk is geweest. Klager was ten tijde van de aanvang van het misbruik pas 15 jaar oud. Aangeklaagde was voor hem iemand waarin hij vertrouwen moest kunnen stellen.

4.6. Gelet op het feit dat aangeklaagde is overleden kunnen tegen hem geen maatregelen meer worden genomen. De gegrondverklaring van de klacht, alsmede de erkenning van het leed dat klager is aangedaan en een oprechte spijtbetuiging kunnen wellicht bijdragen aan de vermindering van dat leed. [Naam] heeft daartoe een eerste stap gedaan door in zijn brief d.d. 4 mei 2016 namens het Aartsbisdom spijt te betuigen en oprechte verontschuldigen aan te bieden voor hetgeen aangeklaagde klager heeft aangedaan.

4.7. Over financiële vergoedingen kan de Klachtencommissie niet adviseren. Dit behoort niet tot haar taak. Bij een gegrondverklaring van de klacht door de kerkelijk gezagsdrager kan klager zich voor het verkrijgen van schadevergoeding wenden tot de Compensatiecommissie.

5. Het advies

De Klachtencommissie adviseert de Bisschop van het Aartsbisdom Utrecht de klacht gegrond te verklaren.

Dit advies is vastgesteld op 26 mei 2016 door mr. M.D.J. van Reenen-Stroebel, voorzitter, mr. P.R.M. van der Ven en drs. Th.M. Bronzwaer, leden, bijgestaan door mr. R. Bongaerts, griffier, en is ondertekend door de voorzitter.

Tegen dit advies is geen hoger beroep mogelijk. Wel bestaat voor klager en de (gemachtigde van de) kerkelijke gezagsdrager ingevolge artikel 20 van de Procedure de mogelijkheid binnen twee weken na ontvangst van dit advies schriftelijk bezwaar in te dienen indien er naar zijn of haar oordeel een algemeen beginsel van behoorlijke klachtbehandeling is geschonden.

Op grond van artikel 18.5 van de Procedure wordt dit advies binnen twee weken nadat het is vastgesteld bij aangetekend schrijven aan de kerkelijk gezagsdrager en aan klager verzonden.

Op grond van artikel 21.1 van de Procedure stelt de kerkelijk gezagsdrager binnen dertig dagen na ontvangst van dit advies klager schriftelijk en gemotiveerd op de hoogte van de beslissing die hij naar aanleiding van dit advies heeft genomen.